

ФОРМУВАННЯ РОСЛИН ПОМІДОРІВ У ЗАКРИТОМУ ГРУНТІ

Останнім часом, коли через хвороби та несприятливі погодні умови не завжди вдається одержати високий урожай помідорів на присадибній ділянці, дедалі більше овочівників-аматорів вирощують їх у закритому ґрунті. Тому неабиякого значення набуває правильний добір сортів та застосування технології формування рослин, що відповідає їхнім особливостям. Кожен овочівник повинен знати, що певний сорт чи гібрид має свої особливості росту та розвитку, які необхідно брати до уваги.

Усі сорти помідорів залежно від продуктивності, типу галузнення, особливостей росту й віддачі врожаю можна поділити на дві групи: детермінантні (з обмеженим ростом) та індетермінантні (з необмеженим ростом).

Детермінантні сорти низькорослі, ріст основного стебла припиняється після того, як сформуються 5—6 суцвіть. Перше суцвіття закладається над 8—9-м листком, а наступні — через 1—2 листки. Найпоширеніші сорти та гібриди цієї групи: Український тепличний 285, Українець, Золотий ріг (Р₁), Верлюка (F₁), Червона стріла (F₁). У них високий вихід ранньої продукції та тривалий період плодоношення.

У цій групі можна виділити супердетермінантні сорти, які

формують на основному стеблі лише 2—3 суцвіття. Всі пагони закінчуються розгалуженнями з суцвіттями, а тому ріст рослин надовго затримується. Перше суцвіття формується над 7—8-м листком, а наступні через один листок або одне за одним. Ріст куща поновлюється лише після досягання основної маси врожаю. Ця підгрупа представлена такими скоростиглими сортами, як Світанок, Білий налив 241, Малишок (F₁). У перший місяць плодоношення вони здатні віддавати до 90% врожаю.

Для індетермінантних сортів помідорів характерний необмежений ріст у висоту. Перше суцвіття закладається над 9—12-м листком. Основне стебло формується за рахунок бічного пагона, який виростає з пазухи листка, розміщеного над суцвіттям. Як тільки на новоутвореному пагоні з'явиться суцвіття, формується наступний бічний пагін, і цикл повторюється. Гібриди цієї групи — Лусетта (F₁), Стриж (F₁), Грезанда (F₁), Тортілла (F₁), Карлсон (F₁), Русич (F₁) — високоврожайні, але не скоростиглі і використовуються для тривалого вирощування у закритому ґрунті.

Формування рослин помідорів

У скляних і плівкових опалюваних теплицях доцільно вирощува-

ти детермінантні та індетермінантні сорти, а в парниках та найпростіших скляних і плівкових укриттях — супердетермінантні. Детермінантні сорти можна вирощувати і другою культурою після звільнення теплиць від розсади овочевих рослин, а індетермінантні — як самостійну культуру, оскільки вони мають розтягнутий і триваліший період плодоношення.

Детермінанти здатні закладати на шпалері до 15—18 суцвіть, тобто в 1,2—1,5 раза більше, ніж індетермінанти, тому головна умова вирощування цих сортів — формування, яке забезпечує наявність постійної точки росту. Відомо, що у детермінантів ріст припиняється над 5—6-м суцвіттям, тому для його продовження використовують пасинки (рис. 1, а). Найсильніші пагони, які можна використати для продовження основного стебла, формуються під суцвіттями; як правило, підгровий пагін (пасинок) видаляють лише тоді, коли переконані, що точка росту сильна і здатна продовжувати ріст. Поки росте і розвивається підгровий пасинок, який став основним стеблом, всі інші пасинки видаляють. Після закладання на стеблі нових 4—5 суцвіть ріст рослини знову припиняється, тому самий верхній підгровий пасинок ще раз використовують для продовження основного стебла.

Рис. 3. Послідовність видалення листя на рослинах помідорів.

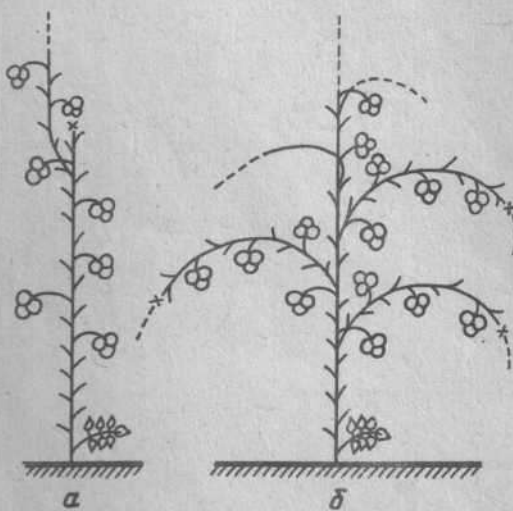
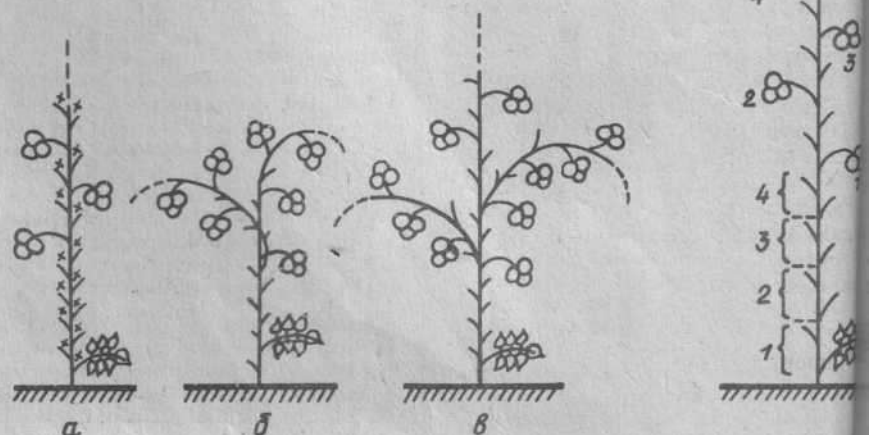

Рис. 1. Формування рослин детермінантної групи: а — з переведенням на підгровий пасинок; б — з постійним переведенням на бічний пагін.

Рис. 2. Схема формування: а — індетермінантних, б — супердетермінантних сортів у 2 пагони; в — у 3 пагони.

Другий спосіб формування детермінантних сортів полягає у постійному переведенні росту рослини на бічний пагін (рис. 1, б). Це означає, що після закладання кожного судинного ріст рослини переводять на підгровний пасинок, а стебло над 4—5-м суцвіттям прищипують.

Індетермінантні сорти у тепличних умовах формують в одне стебло, регулярно видаляючи всі пасинки (рис. 2, а).

Супердетермінанти доцільно формувати в 1—2 або 3 пагони. При цьому теж використовують пасинки (рис. 2, б, в). Якщо такий сорт планують вирощувати в парнику, краще рослини формувати в одне стебло, в найпростіших плівкових укріттях — в 2—3 стебла.

Вирощуючи помідори у закритому ґрунті, необхідно регулярно видаляти пасинки та нижні листки. Це роблять один раз на 5—7 днів. Не можна допускати їхнього переростання, оскільки рослина витрачає на них багато поживних речовин.

Видалення листя — важливий захід, який регулює формування і досягання врожаю, збільшує ранню віддачу плодів, поліпшує фітосанітарний стан, полегшує догляд за рослинами та збирання врожаю. Видаляють не тільки загнилі, пожовтілі і хворі листки, а й зелене. До моменту досягання плодів обривають на черговому суцвітті усі розташовані нижче листки (за один раз не більше одного-двох). Схему видалення листя наведено на рис. 3. Цю операцію виконують так: коли зав'язується перше гроно, видаляють першу нижню пару листків, коли друге — другу, і продовжують у такій послідовності.

Після пасикування та видалення листя рослини не поливають одну добу. Мінімальна кількість листків на індетермінантах 18—20, на детермінантах — 14—16.

Коли утворюються розгалужені суцвіття (12—17 плодів), видаляють останні 2—5 плодів, але формування розпочинають з 4—5-го суцвіття, інакше рослини можуть жирувати.

За 6—7 тижнів до закінчення культури рослини прищипують, залишаючи 2—3 листки над останнім суцвіттям.

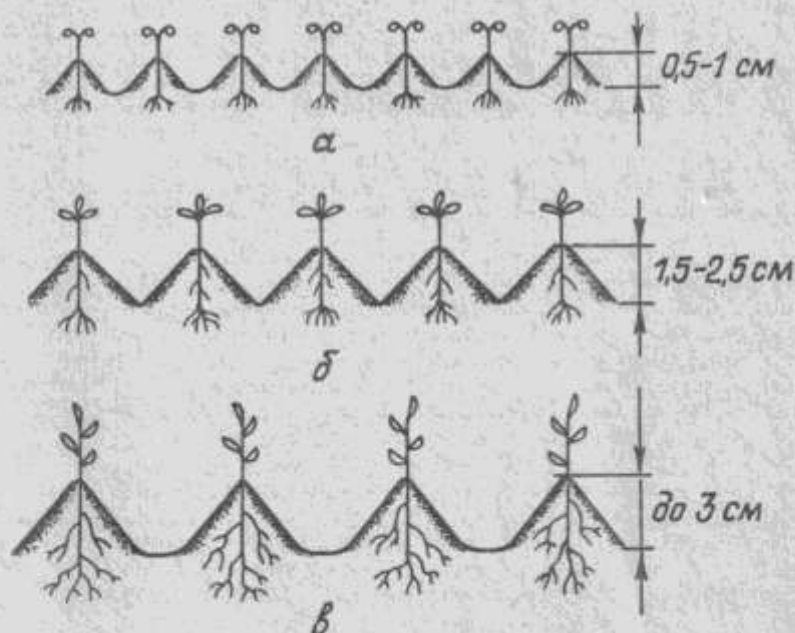
Старанне дотримання системи формування рослин помідорів у закритому ґрунті відповідно до сортових особливостей сприяє підвищенню врожайності.

В. П. Карпенко,
вчений агроном-плодоовочівник
258211, Черкаська обл.,
Черкаський р-н, с. Хацьки

Поливати тільки в борозенки

Щоб одержати власну розсаду городніх культур, переважна більшість аматорів висівають насіння у ящики, пакети з-під молока, пластмасові коробочки тощо, а в кого є — в тепличку або в парники. Та, на жаль, де б не росла розсада, чимало її гине від захворювання, відомого під назвою «чорна ніжка».

Якщо ящикок мілкий і треба частіше поливати, лийте воду тільки в борозенку, ні в якому разі не в рядки. Коли ж ящикок глибший (до 15 см), то вологи там вистачить для росту рослини до 3—4 см. Тоді вдруге підгорніть і надалі поливайте лише в борозенки. Після пікірування рослини повинні теж рости рядками, їх слід трохи підгорнути, щоб поли-

На рис.: а — перше підгортання; б — друге підгортання; в — після пікірування.

Чорну ніжку майже всі знають. Це — підгнивання рослини в молодому віці у місці її виходу з ґрунту. Спричиняє її гриб, а він полюбить вологу. Отже, щоб запобігти захворюванню на чорну ніжку, необхідно позбавити збудника оптимальних умов розвитку, насамперед вологи.

А зробити це можна так. Посійте насіння рядками з шириною міжряддя приблизно 7—8 см. Коли розсада виросте на висоту 1—2 см, підгорніть її, зробивши невеличку борозенку в міжрядді.

Підгортання не лише допомагає уникнути захворювання, а й сприяє розвитку і зміцненню кореневої системи.

Якщо до того ж подбаєте про належну агротехніку та створите рослинам оптимальні умови для росту і розвитку, 100%-ний вихід розсади гарантований. Для наочності додаю графічне зображення моєї пропозиції.

В. Н. Темченко,
агроном,
м. Київ

Пропоную

...помідори Жираф, Комбітомат, Зелені, Сніжні, Рококо...; огірки Фенікс 640, Миг, Каскад; цукрову тростину та ін.; суницю Гігантелла, Машенька, Лорд; земклунику Раїса, Пенелопа; малину Жовта, Сенатор, Міраж. Вкладати конверт. Відповідь гарантую.

Віктор Пакус,
285070, Ів.-Франківська обл.,
Глушанський р-н, с. Локітля

